فهرست مطالب

پیش‌گفتار ۲۳

مقدمه‌ای بر مفاهیم پایه‌ای فیدیک ۲۷

۱- مفهوم فیدیک و سرگذشت آن ۲۷

۲- کمیته قراردادهای فیدیک ۲۸

۳- گستره استفاده از قراردادهای فیدیک ۲۹

۴- قراردادهای فیدیک ۳۰

۵- کتاب قرمز فیدیک ۳۰

۶- کتاب زرد فیدیک ۳۲

۷- ساختار کتاب زرد فیدیک ۳۳

۸- ویژگی‌های کلیدی کتاب زرد فیدیک ۳۳

۹- ریسک‌ها و خطرات پیمانکار و کارفرما در کتاب زرد فیدیک ویرایش ۲۰۱۷ ..... ۳۴

الف. ریسک‌های پیمانکار ۳٤

۱. جبران خسارت در رابطه با «تناسب کار برای هدف» ۳۴

۲. موارد سلب محدودیت مسئولیت ۳۵

۳. محدودیت مسئولیت ۳۵

۴. شرایط نامساعد آب‌وهوایی ۳۵

ب. ریسک‌های کارفرما ۳٦

۱. مسئولیت کارفرما برای مراقبت از کارهای اجرایی و جبران خسارت‌ها ۳۶

۲. افزایش موارد حق پیمانکار برای مطالبه تمدید زمان ۳۶

۳. نقص‌های پنهان در تأسیسات ۳۷

۴. مطالبه سود از دست رفته فسخ برای مصلحت کارفرما ۳۷

۵. حذف بخشی از کار برای انجام توسط کارفرما یا اشخاص دیگر ۳۸
۶. تغییرات در قوانین ۳۸
۷. سایر ویژگی‌های کتاب زردفیدیک (ویرایش جدید) ۳۹
- وضوح و شفافیت بیشتر ۳۹
- رویه‌های مربوط به اطلاع‌رسانی ۳۹
- نقش مهندس در توافق یا تصمیم‌گیری ۴۰
- بهبود مدیریت پروژه ۴۰

بند ۱- مقررات عمومی ۴۱
۸- تعاریف ۴۱
۸-۱- دعوت به پیشنهاد ٤١
۸-۲- دوره پیشنهاد ٤٣
۸-۳- ارسال پیشنهادها ٤٤
۸-۴- نقش موافقت‌نامه قرارداد ٤٥
۸-۴- مقدار پذیرفته شده قرارداد ٤٥
۸-۶- گواهی پرداخت پیش‌پرداخت ٤٦
۸-۷- تضمین پیش‌پرداخت ٤٦
۸-۸- تاریخ مبنا ٤٧
۸-۹- ادعا ٤٨
۸-۱۰- تاریخ شروع ٥٠
۸-۱۱- سیستم تأیید انطباق ٥١
۸-۱۲- شرایط قرارداد ٥١
۸-۱۳- قرارداد ٥٢
۸-۱۴- موافقت‌نامه قرارداد ٥٢
۸-۱۵- داده‌های قراردادی ٥٢
۸-۱۶- مبلغ قرارداد ٥٣
۸-۱۷- پیمانکار ٥٤

۸-۱۸- اسناد پیمانکار ٥٤
۸-۱۹- تجهیزات پیمانکار ٥٥
۸-۲۰- پرسنل پیمانکار ٥٦
۸-۲۱- پیشنهاد پیمانکار ٥٦
۸-۲۲- نماینده پیمانکار ٥٧
۸-۲۳- هزینه ٥٧
۸-۲۴- هزینه به‌علاوه سود ٦٠
۸-۲۵- کشور ٦١
۸-۲۶- هیأت اجتناب و رسیدگی به اختلافات ٦٢
۸-۲۷- قرارداد هیأت رسیدگی و اجتناب از اختلاف ٦٣
۸-۲۸- تاریخ تکمیل ٦٣
۸-۲۹- روز ٦٤
۸-۳۰- برنامه کاری روزانه ٦٥
۸-۳۱- دوره اعلام نقایص ٦٥
۸-۳۲- خسارات تأخیر ٦٧
۸-۳۳- اختلاف ٦٧
۸-۳۴- کارفرما ٦٩
۸-۳۵- تجهیزات کارفرما ٦٩
۸-۳۶- کارکنان کارفرما ٦٩
۸-۳۷- الزامات کارفرما ٧٠
۸-۳۸- مصالح تأمین شده توسط کارفرما ٧٢
۸-۳۹- مهندس ٧٢
۸-۴۰- نماینده مهندس ٧٤
۸-۴۱- رویداد استثنایی ٧٤
۸-۴۲-تمدید مدت پیمان ٧٤
۸-۴۳- فیدیک ٧٤
۸-۴۴- گواهی پرداخت نهایی ٧٥

۸-۴۵- بیانیه نهایی ۷۵
۸-۴۶- ارز خارجی ۷۵
۸-۴۷- شرایط عمومی ۷۶
۸-۴۸- کالاها ۷۶
۸-۴۹- گواهی پرداخت موقت ۷۶
۸-۵۰- مشارکت مدنی ۷۶
۸-۵۱- تعهد مشارکت مدنی ۷۷
۸-۵۲- کارکنان کلیدی ۷۷
۸-۵۳- قوانین ۷۷
۸-۵۴- نامه پذیرش ۷۸
۸-۵۵- نامه پیشنهاد ۷۸
۸-۵۶- ارز محلی ۷۹
۸-۵۷- مصالح ۷۹
۸-۵۸- ماه ۷۹
۸-۵۹- عدم ایراد ۷۹
۸-۶۰- اعلامیه ۸۰
۸-۶۱- اعلامیه عدم رضایت ۸۰
۸-۶۲- جزء ۸۰
۸-۶۳- شرایط خاص ۸۱
۸-۶۴- طرف و طرفین ۸۱
۸-۶۵- گواهی پرداخت ۸۱
۸-۶۶- گواهی عملکرد ۸۱
۸-۶۷- خسارات عملکرد ۸۲
۸-۶۸- تضمین عملکرد ۸۲
۸-۶۹- کارهای دائمی ۸۳
۸-۷۰- تأسیسات ۸۳
۸-۷۱- برنامه ۸۳

۸-۷۲- مبلغ احتیاطی ۸٤
۸-۷۳- سیستم مدیریت کیفیت ۸٤
۸-۷۴- سپرده حسن انجام کار ۸٤
۸-۷۵- بررسی ۸۵
۸-۷۶- جداول ۸۵
۸-۷۷- جدول پرداخت‌ها ۸۵
۸-۷۸- جدول تضامین عملکرد ۸٦
۸-۷۹- جدول نرخ‌ها و قیمت‌ها ۸٦
۸-۸۰- بخش ۸٦
۸-۸۱- سایت ۸۷
۸-۸۲- شرایط خاص ۸۷
۸-۸۳- بیانیه ۸۷
۸-۸۴- پیمانکار فرعی ۸۷
۸-۸۵- گواهی تحویل ۸۸
۸-۸۶- کارهای موقت ۸۹
۸-۸۷- پیشنهاد ۸۹
۸-۸۸- آزمون‌های پس از تحویل ۹۰
۸-۸۹- آزمون‌های در حال اجرا ۹۰
۸-۹۰- زمان تکمیل ۹۱
۸-۹۱- غیرقابل پیش‌بینی ۹۱
۸-۹۲- تغییر ۹۳
۸-۹۳- کارها ۹٤
۸-۹۴- سال ۹٤
۹- اسناد تشکیل دهنده کتاب زرد فیدیک ۹۴
۱۰- موافقت‌نامه قرارداد ۹۵
۱۱- نامه پذیرش ۹۷
۱۲- نامه پیشنهاد ۹۷

۱۳- شرایط خاص قرارداد ۹۷
۱۴- بخش داده‌های قرارداد ۹۸
۱۵- بخش مقررات ویژه ۹۸
۱۶- الزامات کارفرما ۹۸
۱۷- مشخصات عملکردی و دستوری ۹۹
۱۸- توصیه‌های مهم برای تنظیم الزامات کارفرما ۹۹
۱۹- برنامه‌ها و جداول زمانی ۱۰۰
۲۰- پیشنهاد پیمانکار ۱۰۰
۲۱- طراحی اولیه ۱۰۰
۲۲- تفسیر قرارداد ۱۰۱
۲۳- اعلامیه‌ها و سایر ارتباطات ۱۰۴
۲۴- قانون و زبان حاکم بر قرارداد ۱۰۷
۲۵- رعایت قوانین قابل اجرا ۱۱۰
۲۶- اولویت اسناد ۱۱۲
۲۷- نمونه رویه قضایی خارجی در خصوص تعارض اسناد ۱۱۴
۲۸- انتقال قرارداد ۱۱۴
۲۹- واگذاری حقوق به مالک بعدی ساختمان: ۱۱۵
• شرایط قرارداد خدمات مشاوره ۱۱۵
۳۰- نگهداری و ارائه اسناد ۱۱۸
۳۱- اشتباهات در الزامات کارفرما ۱۱۹
۳۲- اصل تقسیم ریسک در فیدیک زرد ۱۲۲
۳۳- استاندارد دقت پیمانکار ۱۲۲
۳۴- استفاده کارفرما از اسناد پیمانکار ۱۲۲
۳۵- استفاده پیمانکار از اسناد کارفرما ۱۲۳
۳۶- محرمانگی ۱۲۴
۳۷- رعایت قوانین ۱۲۵
۳۸- مسئولیت تضامنی ۱۲۶

۳۹- محدودیت مسئولیت ۱۲۷
۴۰- مفهوم تقلب ۱۲۸
۴۱- قصور فاحش ۱۲۹
۴۲- قصور عمدی ۱۲۹
۴۳- رفتار بی‌پروایانه ۱۲۹
۴۴- مفهوم خسارات مستقیم و تبعی ۱۳۰
۴۵- فسخ قرارداد ۱۳۴

بند ۲- کارفرما ۱۳۵
۴۶- کارفرما ۱۳۵
۴۷- حق دسترسی به کارگاه ۱۳۶
۴۸- کمک و همکاری کارفرما ۱۳۷
۴۹- پرسنل کارفرما و سایر پیمانکاران ۱۳۸
۵۰- ترتیبات مالی کارفرما ۱۳۹
۵۱- داده‌های سایت و نقاط مرجع ۱۴۰
۵۲- مصالح و تجهیزات تأمین‌شده توسط کارفرما ۱۴۱

بند ۳- مهندس ۱۴۳
۵۳- مهندس ۱۴۳
۵۴- نقش مهندس ۱۴۴
۵۵- وظایف و اختیارات مهندس ۱۴۵
۵۶- نماینده مهندس ۱۴۶
۵۷- تفویض اختیار از سوی مهندس ۱۴۷
۵۸- تفاوت نماینده مهندس و تفویض اختیار از سوی مهندس ۱۴۸
۵۹- دستورات مهندس ۱۴۹
۶۰- جایگزینی مهندس ۱۵۰
۶۱- دلایل موجه پیمانکار برای عدم پذیرش مهندس جایگزین ۱۵۰
۶۲- توافق یا تصمیم مهندس ۱۵۲

۶۳- جلسات ۱۵۷

بند ۴- پیمانکار ۱۵۹

۶۴- پیمانکار ۱۵۹

۶۵- تعهدات کلی پیمانکار ۱۶۰

۶۶- تعهدات پیشاقراردادی ۱۶۱

۶۷- مفهوم «اصل تناسب برای هدف» در پروژه‌های ساخت ۱۶۲

۶۸- تفاوت «تناسب برای هدف» با تعهد به وسیله و تعهد به نتیجه ۱۶۵

۶۹- نمونه قضیه: پرونده MTH v E.ON ۱۶۶

۷۰- نمونه قضیه: پرونده Viking Grain Storage Ltd v T H White Installations Ltd [1986] .. ۱۶۸

۷۱- تضمین حسن انجام تعهدات ۱۷۰

۷۲- تعهدات پیمانکار ۱۷۰

۷۳- ادعاها از محل تضمین حسن انجام تعهدات ۱۷۱

۷۴- مسئولیت جبران خسارت در صورت مطالبه ناحق تضمین ۱۷۳

۷۶- بازگشت تضمین حسن انجام تعهدات ۱۷۴

۷۷- نماینده پیمانکار ۱۷۵

۷۸- پیمانکاران فرعی ۱۷۶

۷۹- پیمانکاران فرعی معرفی‌شده ۱۷۸

۸۰- اعتراض نسبت به پیمانکار فرعی معرفی شده ۱۷۸

۸۱- پرداخت به پیمانکار جزء معرفی‌شده ۱۷۹

۸۲- ارائه شواهد پرداخت ۱۸۰

۸۳-انتقال منافع قرارداد فرعی به کارفرما ۱۸۳

۸۴-الزامات همکاری ۱۸۳

۸۵- پیاده‌سازی و تعیین محل کارها ۱۸۵

۸۶- تعهدات بهداشت و ایمنی ۱۸۶

۸۷- مدیریت کیفیت و سیستم‌های راستی‌آزمایی انطباق ۱۸۷

۸۸- استفاده از داده‌های کارگاه ۱۸۹

۸۹- کفایت مبلغ قرارداد پذیرفته‌شده ۱۹۰
۹۰- شرایط فیزیکی غیرقابل پیش‌بینی ۱۹۲
۹۱- حقوق عبور و تسهیلات مورد نیاز: ۱۹۳
۹۲- پرهیز از ایجاد مزاحمت ۱۹۳
۹۳- مسیرهای دسترسی ۱۹۴
۹۴- حمل کالا ۱۹۵
۹۵- تجهیزات پیمانکار ۱۹۷
۹۶- حفاظت از محیط‌زیست ۱۹۷
۹۷- تأسیسات موقت ۱۹۸
۹۸- گزارش‌های پیشرفت کار ۲۰۰
۹۹- امنیت کارگاه ۲۰۱
۱۰۰- عملیات پیمانکار در کارگاه ۲۰۲
۱۰۱- کشفیات باستان‌شناسی و زمین‌شناسی ۲۰۳
۱۰۲- نقاط عطف (زمان‌های کلیدی) ۲۰۳

بند ۵- طراحی ۲۰۵
۱۰۳- تعهدات عمومی طراحی ۲۰۵
۱۰۴- اسناد پیمانکار ۲۰۶
۱۰۵- آماده‌سازی اسناد توسط پیمانکار ۲۰۶
۱۰۶- بررسی اسناد توسط مهندس ۲۰۶
۱۰۷- ارتباط اسناد پیمانکار با اجرا ۲۰۷
۱۰۸- کارکرد حقوقی بند ۵,۲ فیدیک زرد ۲۰۸
۱۰۹- تعهد پیمانکار ۲۰۹
۱۱۰- استانداردهای فنی و مقررات ۲۰۹
۱۱۱- آموزش ۲۱۰
۱۱۲- سوابق چون ساخت ۲۱۱
۱۱۳- دفاتر بهره‌برداری و نگهداری ۲۱۱

۱۱۴- خطای طراحی ۲۱۳

بند ۶- کادر اداری و کارکنان اجرایی ۲۱۵
۱۱۵- به‌کارگیری کارکنان و نیروی کار ۲۱۵
۱۱۶- نرخ دستمزد و شرایط کار ۲۱۵
۱۱۷- جذب و استخدام اشخاص ۲۱۶
۱۱۸- قوانین کار ۲۱۶
۱۱۹- ساعات کار ۲۱۷
۱۲۰- تسهیلات کارکنان و نیروی کار ۲۱۸
۱۲۱- بهداشت و ایمنی کارکنان ۲۱۸
۱۲۲- نظارت و سرپرستی پیمانکار ۲۱۹
۱۲۳- کارکنان پیمانکار ۲۲۰
۱۲۴- سوابق پیمانکار ۲۲۰
۱۲۵- رفتار نابسامان ۲۲۱
۱۲۶- کارکنان کلیدی ۲۲۱

بند ۷- ماشین‌آلات، مصالح و کیفیت اجرا ۲۲۳
۱۲۷- شیوه اجرای کار ۲۲۳
۱۲۸- نمونه‌ها ۲۲۳
۱۲۹- بازرسی ۲۲۴
۱۳۰- آزمایش‌ها توسط پیمانکار ۲۲۶
۱۳۱- عیوب و رد کار ۲۲۷
۱۳۲- کارهای اصلاحی **۲۲۸**
۱۳۳- مالکیت ماشین‌آلات و مصالح ۲۲۹
۱۳۴- حقوق امتیاز ۲۳۰

بند ۸- آغاز کارها، تأخیرات و اختلال ۲۳۳

۱۳۵- شروع کارها ۲۳۳
۱۳۶- مدت تکمیل ۲۳۴
۱۳۷- برنامه زمان‌بندی ۲۳۶
۱۳۸- هشدار زودهنگام ۲۴۱
۱۳۹- تمدید مدت تکمیل کار ۲۴۱
۱۴۰- تأخیرات ناشی از مراجع ذی‌صلاح ۲۴۲
۱۴۱- نرخ پیشرفت ۲۴۳
۱۴۲- خسارات تأخیر ۲۴۴
۱۴۳- تعلیق کار توسط کارفرما ۲۴۵
۱۴۴- آثار تعلیق کار توسط کارفرما ۲۴۶
۱۴۵- پرداخت بابت ماشین‌آلات و مصالح پس از تعلیق کار توسط کارفرما ۲۴۷
۱۴۶- تعلیق بلندمدت ۲۴۷
۱۴۷- ازسرگیری کار ۲۴۸

بند ۹- آزمایش‌های تکمیل ۲۵۱
۱۴۸- تعهدات پیمانکار ۲۵۱
۱۴۹- سازوکارهای کلی آزمایش‌های عملکردی ۲۵۳
۱۵۰- آزمایش‌های با تأخیر ۲۵۶
۱۵۱- آزمایش مجدد ۲۵۷
۱۵۲- عدم موفقیت در قبولی آزمایش‌های پیش از تحویل ۲۵۸

بند ۱۰- تحویل کار توسط کارفرما ۲۵۹
۱۵۳- تحویل گرفتن کارها و بخش‌ها ۲۵۹
۱۵۴- تحویل گرفتن بخش‌هایی از کارها ۲۶۱
۱۵۵- مداخله در آزمایش‌های پیش از تحویل ۲۶۴
۱۵۶- سطوح نیازمند اعاده به وضعیت اولیه ۲۶۵

بند ۱۱- عیوب پس از تحویل ۲۶۷

۱۵۷- تکمیل کارهای باقیمانده و رفع عیوب ۲۶۷
۱۵۸- هزینه رفع عیوب ۲۶۸
۱۵۹- تمدید دوره اعلام عیوب ۲۶۹
۱۶۰- کوتاهی در رفع عیوب ۲۷۰
۱۶۱- رفع عیب کار معیوب خارج از کارگاه ۲۷۴
۱۶۲- آزمایش‌های تکمیلی پس از رفع عیوب ۲۷۵
۱۶۳- حق دسترسی پیمانکار پس از تحویل کار به کارفرما ۲۷۵
۱۶۴- جست‌وجوی علت عیب توسط پیمانکار ۲۷۷
۱۶۵- گواهی انجام تعهدات (گواهی عملکرد) ۲۷۸
۱۶۶- تعهدات انجام‌نشده ۲۷۸
۱۶۷- پاک‌سازی کارگاه ۲۷۹
۱۶۸- مسئولیت حقوقی ۲۸۰
۱۶۹- مسئولیت عادی ۲۸۱
۱۷۰- مسئولیت ده‌ساله ۲۸۱
۱۷۱- تضمین کیفیت ساختمان در حقوق ایران ۲۸۳

بند ۱۲- آزمون‌های پس از تکمیل ۲۸۵
۱۷۲- تشریفات انجام آزمون‌ها پس از تکمیل ۲۸۵
۱۷۳- تأخیر در انجام آزمایش‌ها ۲۸۷
۱۷۴- تکرار آزمایش‌ها ۲۸۷
۱۷۵- عدم موفقیت در گذراندن آزمایش‌های پس از تکمیل ۲۸۸
۱۷۶- نکات مهم آزمایش‌های پس از تحویل ۲۸۹

بند ۱۳- تغییرات و تعدیلات ۲۹۳
۱۷۷- تعریف تغییر ۲۹۳
۱۷۸- حق تغییر ۲۹۴
۱۷۹- رویه تغییرات ۲۹۵
۱۸۰- حق ایجاد تغییر ۲۹۷

۱۸۱- چه شخصی حق درخواست تغییر دارد؟ ۳۰۰
۱۸۲- دلایل تغییرات ۳۰۱
۱۸۳- حدود و ماهیت حقوقی تغییرات در دامنه کارهای پیمان ۳۰۲
۱۸۴- تفکیک دستور کارگاهی از دستور تغییر ۳۰۳
۱۸۵- مهندسی ارزش ۳۰۴
۱۸۶- آیین تغییرات ۳۰۵
۱۸۷- محدودیتهای زمانی دستور تغییر ۳۰۷
۱۸۸- هزینه تهیه پیشنهاد ۳۰۸
۱۸۹- مبالغ احتیاطی ۳۰۸
۱۹۰- کار روزمزدی ۳۰۹
۱۹۱- تعدیل ناشی از تغییر قوانین ۳۱۱
۱۹۲- تعدیل ناشی از تغییر هزینه‌ها ۳۱۲

بند ۱۴- مبلغ قرارداد و پرداخت‌ها ۳۱۳
۱۹۳- مبلغ قرارداد ۳۱۳
۱۹۴- مقدمه‌ای بر این بند ۳۱۴
۱۹۵- پرداخت؛ تعهد بنیادین کارفرما ۳۱۶
۱۹۶- پیش‌پرداخت ۳۱۷
۱۹۷- تضمین پیش‌پرداخت ۳۱۷
۱۹۸- گواهی پیش‌پرداخت ۳۱۸
۱۹۹- بازپرداخت پیش‌پرداخت ۳۱۸
۲۰۰- هدف از پیش‌پرداخت ۳۱۹
۲۰۱- درخواست پرداخت موقت ۳۲۰
۲۰۲- برنامه پرداخت‌ها ۳۲۲
۲۰۳- ماشین‌آلات و مصالح در نظر گرفته‌شده برای اجرای کار ۳۲۳
۲۰۴- صدور گواهی پرداخت موقت ۳۲۴
۲۰۵- پرداخت ۳۲۶

۲۰۶- تأخیر در پرداخت ۳۲۷
۲۰۷- آزادسازی مبلغ تضمین حسن انجام کار ۳۲۸
۲۰۸- صورت‌وضعیت در زمان تکمیل ۳۲۸
۲۰۹- صورت‌حساب نهایی ۳۲۹
۲۱۰- پیش‌نویس صورت‌حساب نهایی ۳۳۰
۲۱۱- صورت‌حساب نهایی مورد توافق ۳۳۱
۲۱۲- مفاصاحساب ۳۳۱
۲۱۳- صدور گواهی پرداخت نهایی ۳۳۲
۲۱۴- زوال مسئولیت کارفرما ۳۳۳
۲۱۵- ارزهای پرداخت ۳۳۴

بند ۱۵- فسخ به‌وسیله کارفرما ۳۳۷
۲۱۶- فسخ قرارداد ۳۳۷
۲۱۷- اخطار اصلاح ۳۳۹
۲۱۸- فسخ قرارداد به دلیل قصور پیمانکار ۳۴۰
۲۱۹- اخطار فسخ ۳۴۰
۲۲۰- اعمال فسخ قرارداد ۳۴۲
۲۲۱- آثار فسخ و تکالیف پیمانکار پس از فسخ ۳۴۲
۲۲۲- تکمیل کارها توسط کارفرما ۳۴۲
۲۲۳- ارزیابی مالی پس از فسخ به علت قصور پیمانکار ۳۴۳
۲۲۴- پرداخت‌ها پس از فسخ قرارداد به سبب قصور پیمانکار ۳۴۴
۲۲۵- فسخ قرارداد برای مصلحت کارفرما ۳۴۴
۲۲۶- ارزیابی مالی پس از فسخ قرارداد برای مصلحت کارفرما ۳۴۵
۲۲۷- پرداخت پس از فسخ قرارداد برای مصلحت کارفرما ۳۴۶
۲۲۸- رویه قضایی: تأثیر فسخ قرارداد بر شرط داوری ۳۴۷
۲۲۹- رویه قضایی: زمان ارزیابی خسارت ناشی از نقض قرارداد ۳۴۸
۲۳۰- رویه قضایی: اصل جدایی‌پذیری شرط داوری ۳۴۸

۲۳۱- رویه قضایی: اجرای سخت‌گیرانه شرط اعلام مطالبه در قراردادهای فیدیک ۳۵۱
۲۳۲- تفسیر شروط «اگر... آنگاه» به‌عنوان شرط مقدم در قراردادهای خدماتی..... ۳۵۲

بند ۱۶- تعلیق و فسخ قرارداد از سوی پیمانکار ۳۵۵
۲۳۳- تعلیق کار توسط پیمانکار ۳۵۵
۲۳۴- فسخ قرارداد توسط پیمانکار ۳۵۶
۲۳۵- اخطار ۳۵۶
۲۳۶- فسخ ۳۵۸
۲۳۷- تعهدات پیمانکار پس از فسخ ۳۵۸
۲۳۸- پرداخت پس از فسخ توسط پیمانکار ۳۵۹

بند ۱۷- مراقبت از کارها و تعهدات جبرانی (غرامت‌ها) ۳۶۱
۲۳۹- تعهد مراقبت از کارها ۳۶۱
۲۴۰- مسئولیت ناشی از مراقبت از کارها..... ۳۶۲
۲۴۱- حقوق مالکیت فکری و صنعتی..... ۳۶۳
۲۴۲- تعهدات جبرانی پیمانکار..... ۳۶۴
۲۴۳- تعهدات جبرانی کارفرما..... ۳۶۴
۲۴۴- تعهدات جبرانی مشترک ۳۶۵

بند ۱۸- رویدادهای استثنایی ۳۶۷
۲۴۵- رویدادهای استثنایی ۳۶۷
۲۴۶- اعلام وقوع رویداد استثنایی ۳۶۸
۲۴۷- تکلیف به کاهش تأخیر ۳۶۸
۲۴۸- آثار و نتایج رویداد استثنایی ۳۶۹
۲۴۹- حق فسخ اختیاری..... ۳۶۹
۲۵۰- رهایی از اجرا به حکم قانون ۳۷۰

بند ۱۹- بیمه ۳۷۱

۲۵۱- الزامات کلی ۳۷۱
۲۵۲- بیمه‌هایی که پیمانکار باید تهیه کند ۳۷۲
۲۵۳- بیمه کارها ۳۷۲
۲۵۴- بیمه کالاها ۳۷۳
۲۵۵- بیمه مسئولیت حرفه‌ای (خطای طراحی) ۳۷۳
۲۵۶- بیمه صدمات جانی و خسارت به اموال اشخاص ثالث ۳۷۴
۲۵۷- بیمه کارکنان ۳۷۴
۲۵۸- سایر بیمه‌های الزامی ۳۷۴

بند ۲۰- ادعاهای کارفرما و پیمانکار ۳۷۵
۲۵۹- ادعاها ۳۷۵
۲۶۰- ادعاهای مربوط به پرداخت و/یا تمدید مدت ۳۷۶
۲۶۱- اعلام ادعا ۳۷۶
۲۶۲- پاسخ اولیه مهندس ۳۷۷
۲۶۳-اسناد هم‌زمان ۳۷۷
۲۶۴- مطالبه تفصیلی کامل ۳۷۸
۲۶۵-توافق یا تعیین درباره ادعا ۳۷۹
۲۶۶- ادعاهای با اثر مستمر ۳۸۰
۲۶۷- الزامات عمومی ۳۸۱

بند ۲۱- حل‌وفصل اختلافات و داوری ۳۸۳
۲۶۸- تشکیل هیأت اجتناب و حل‌وفصل اختلافات ۳۸۳
۲۶۹- عدم توفیق در انتصاب عضو یا اعضای هیأت ۳۸۵
۲۷۰- پیشگیری از اختلاف ۳۸۶
۲۷۱- اخذ تصمیم هیأت ۳۸۶
۲۷۲- ارجاع اختلاف به هیأت ۳۸۷
۲۷۳- تکالیف طرفین پس از ارجاع ۳۸۷
۲۷۴-تصمیم هیأت ۳۸۷

۲۷۵- نارضایتی از تصمیم هیأت ۳۸۸
۲۷۶- حل و فصل دوستانه ۳۸۹
۲۷۷- داوری ۳۹۰
۲۷۸- عدم تبعیت از تصمیم هیأت ۳۹۱
۲۷۹- نبود هیأت ۳۹۱
۲۸۰- رویه قضایی: تأثیرتغییرات توافقی در فرم فیدیک ۳۹۲
۲۸۱- رویه قضایی: خسارات پیمانکاران فرعی در صورت فسخ بنابرمصلحت توسط کارفرما ۳۹۴
۲۸۲- رویه قضایی: ضمانت اجرای نادیده گرفتن قرارداد توسط هیأت داوری ۳۹۵
۲۸۳- رویه قضایی: تنفیذ سازش‌نامه ۳۹۶
۲۸۴- رویه قضایی: عدم رسیدگی ماهوی مجدد نسبت به رأی داوری در مرحله نظارت قضایی ۳۹۷
۲۸۵- رویه قضایی: تقاضای دستور موقت نسبت به رسیدگی هیأت حل اختلاف (DAB) ۳۹۸
۲۸۶- رویه قضایی: ابطال رأی داوری به دلیل تحلیل اشتباه حقوقی ۳۹۹
۲۸۷- رویه قضایی در خصوص هزینه‌های اضافی و نقض قرارداد ۴۰۰
۲۸۸- رویه قضایی در خصوص انتصاب داور و رعایت شرط مقدماتی قرارداد ۴۰۱
۲۸۹- رویه قضایی: نقش قانون حاکم در اعتبار قرارداد ۴۰۲
۲۹۰- رویه قضایی: آغاز داوری پیش از ارجاع به هیأت حل اختلاف ۴۰۳
۲۹۱- رویه قضایی: اختلاف کارفرما و پیمانکار در خصوص کارهای معیوب ۴۰۴
منابع ۴۰۷

پیش‌گفتار

قراردادهای ساخت و مهندسی، به‌ویژه در مقیاس بین‌المللی، صرفاً ابزارهایی برای مبادله تعهدات مالی و فنی نیستند؛ بلکه بازتابی از توازن منافع، مدیریت ریسک، و دستاوردهای حقوقی چند دهه تجربه عملی در پروژه‌های پیچیده و پرچالش محسوب می‌شوند. در این میان، قراردادهای فیدیک جایگاهی ممتاز و تعیین‌کننده یافته‌اند؛ جایگاهی که آن‌ها را به زبان مشترک پروژه‌های بزرگ بین‌المللی در حوزه ساخت، زیرساخت، انرژی و صنعت بدل کرده است.

اهمیت فیدیک تنها در گستره جغرافیایی کاربرد آن خلاصه نمی‌شود، بلکه در منطق حقوقی نهفته در ساختار این قراردادهاست؛ منطقی که بر پایه شناسایی دقیق ریسک‌ها، تخصیص منصفانه آن‌ها میان کارفرما و پیمانکار، و پیش‌بینی سازوکارهای شفاف برای مدیریت تغییرات، تأخیرات، ادعاها و اختلافات بنا شده است. به همین سبب، قراردادهای فیدیک را می‌توان عصاره‌ای از آخرین تحولات حقوقی و قراردادی در حوزه پروژه‌های ساخت دانست.

در ایران نیز، به‌ویژه در پروژه‌هایی که تأمین مالی آن‌ها از منابع خارجی صورت می‌گیرد یا در تعامل با نهادها و سرمایه‌گذاران بین‌المللی تعریف می‌شوند، استفاده از الگوهای فیدیک – به‌ویژه کتاب‌های قرمز و زرد – به‌تدریج به ضرورتی انکارناپذیر تبدیل شده است. در این میان، کتاب زرد فیدیک به‌عنوان الگوی غالب قراردادهای «طرح و ساخت»، نقشی کلیدی در تنظیم روابط حقوقی پروژه‌هایی ایفا می‌کند که مسئولیت طراحی و اجرا را توأمان بر عهده پیمانکار قرار می‌دهند؛ الگویی که به‌طور طبیعی، پیچیدگی‌های حقوقی و فنی ویژه‌ای را نیز به همراه دارد.

ساختار کلی فرم‌های قراردادی فیدیک در ویرایش ۲۰۱۷، همانند ویرایش‌های ۱۹۹۹ باقی مانده است؛ با این تفاوت که قراردادهای ۲۰۱۷ شامل ۲۱ بند هستند، در حالی که ویرایش‌های ۱۹۹۹ ۲۰ بند داشتند. این تفاوت صرفاً ناشی از آن است که بند ۲۰ در نسخه ۱۹۹۹، در ویرایش ۲۰۱۷ به دو بند مستقل تفکیک شده است: بند ۲۰ مربوط به ادعاهای کارفرما و پیمانکار و بند ۲۱ مربوط به اختلافات و داوری.

هدف اصلی از به‌روزرسانی ۲۰۱۷، ایجاد شفافیت و قطعیت بیشتر از طریق کاهش سوءبرداشت‌های تفسیری بوده است. برای تحقق این هدف، جزئیات بیشتری به متن افزوده شد و در حوزه‌های مدیریت پروژه و مقررات پرداخت، رویه‌های مرحله‌به‌مرحله متعددی پیش‌بینی گردید. تا حد زیادی می‌توان گفت این هدف محقق شده است؛ هرچند افزودن واژگان بیشتر لزوماً همیشه به شفافیت منجر نمی‌شود و گاه حتی نتیجه معکوس دارد، زیرا کلمات بیشتر می‌توانند زمینه تفسیرهای متنوع‌تری را فراهم کنند. با این حال، از منظر عملی، شرایط ۲۰۱۷ - حتی بیش از ویرایش‌های ۱۹۹۹ - راهنمایی‌ها و فرایندهای کاربردی‌تری را برای کمک به طرفین در مدیریت پروژه و قرارداد ارائه می‌دهد.

اگرچه ویرایش‌های ۱۹۹۹ نیز حاوی برخی رویه‌ها بودند، اما ویرایش‌های ۲۰۱۷ به‌مراتب جزئی‌تر و عملیاتی‌تر هستند. فیدیک همواره این هدف حرفه‌ای و قابل احترام را دنبال کرده است که شرایط قرارداد صرفاً به‌عنوان «منشور حقوقی» برای وکلای درگیر در حل‌وفصل اختلافات عمل نکند، بلکه راهنمایی عملی برای طرفین و مهندس در جریان اجرای پروژه باشد. با شرایط ۱۹۹۹، صنعت ساخت به نوعی «کتاب راهنما» دست یافت که دهه‌ها تجربه عملی را برای پشتیبانی از رویه‌های سریع و منصفانه مدون کرده بود. ویرایش‌های ۲۰۱۷، با تشریح گسترده‌تر فرایندها، حتی بیش از گذشته این قابلیت را دارند که به مرجعی دائمی و مورد رجوع مهندس مقیم در طول اجرای پروژه تبدیل شوند؛ نه آن‌که صرفاً در کشو یا قفسه بمانند تا تنها در زمان بروز اختلاف و ورود وکلا مورد استفاده قرار گیرند.

کتاب زرد فیدیک، به‌ویژه در ویرایش ۲۰۱۷، با ساختاری منسجم شامل بیست‌ویک بند اصلی و ده‌ها زیربند تفصیلی، کوشیده است پاسخگوی چالش‌های نوین پروژه‌های طراحی و ساخت باشد؛ از مدیریت تغییرات و نوسانات هزینه گرفته تا نظام دقیق ادعاها، سازوکارهای حل اختلاف چندمرحله‌ای، و نقش محوری مهندس و هیئت حل اختلاف.

فهم صحیح این متن قراردادی، بدون شرح و تفسیر حقوقی دقیق، برای بسیاری از فعالان حقوقی و فنی دشوار و گاه گمراه‌کننده است.

انگیزه نگارش این کتاب از همین نیاز بنیادین شکل گرفته است؛ نیازی به اثری که بتواند متن کتاب زرد فیدیک را نه‌تنها ترجمه، بلکه تفسیر کند؛ تفسیری که هم به مبانی نظری و حقوقی قرارداد وفادار باشد و هم با واقعیت دعاوی پیمانکاری و اختلافات عملی پروژه‌ها پیوند بخورد. در این اثر، تلاش شده است برای هر بند قراردادی، نخست ترجمه‌ای شیوا، روان و دقیق ارائه شود و سپس، شرحی حقوقی و تحلیلی بر آن افزوده گردد تا خواننده به‌تدریج با منطق حاکم بر این نوع قراردادها و پیامدهای عملی هر شرط آشنا شود.

در مسیر تدوین این کتاب، از منابع معتبر و شناخته‌شده بین‌المللی در شرح و تفسیر فیدیک بهره فراوان برده‌ام؛ آثاری که حاصل سال‌ها تجربه نویسندگان و حقوقدانان برجسته در حوزه قراردادهای ساخت بین‌المللی‌اند. افزون بر آن، تجربیات چندین ساله نگارنده در حوزه دعاوی پیمانکاری، چه در مقام مشاور و چه در مقام وکیل، نقش مهمی در شکل‌گیری این شرح داشته است؛ تجربیاتی که کوشیده‌ام آن‌ها را به زبانی حقوقی، منسجم و قابل استفاده برای مخاطب فارسی‌زبان منتقل کنم.

امید آن است که این کتاب بتواند پلی میان متن استاندارد فیدیک و نیازهای عملی جامعه حقوقی و فنی ایران ایجاد کند؛ پلی که از یک‌سو، فهم دقیق قراردادهای طرح و ساخت بین‌المللی را تسهیل کند و از سوی دیگر، ابزاری قابل اتکا برای تحلیل، پیشگیری و حل اختلافات ناشی از اجرای کتاب زرد فیدیک در اختیار علاقه‌مندان، پژوهشگران، و فعالان حرفه‌ای این حوزه قرار دهد.

مقدمه‌ای بر مفاهیم پایه‌ای فیدیک

۱- مفهوم فیدیک و سرگذشت آن

فیدیک یک نهاد حرفه‌ای بین‌المللی بوده و کوتاه شدهٔ واژه فرانسوی« Fédération Internationale des Ingénieurs – Conseils» است[۱] که به معنای فدراسیون بین‌المللی مهندسان مشاور است. این واقعیت که این سازمان دارای عنوان فرانسوی است، گواهی بر پایه‌گذاری آن توسط سه کشوری است[۲] که هر یک به طور کامل یا تا حدی فرانسوی زبان هستند.

قدمت این سازمان به قبل از جنگ جهانی اول باز می‌گردد، زمانی که ۵۹ شرکت‌کننده در نمایشگاه جهانی در خِنت[۳] در بلژیک گرد هم آمدند و در ۲۲ ژوئیه ۱۹۱۳ اساسنامه رسمی فیدیک را تصویب کردند.

در این اجلاس نمایندگان رسمی از بلژیک، دانمارک، فرانسه، آلمان، هلند، سوئیس و ایالات متحده، اتریش، مجارستان، کانادا، روسیه و بریتانیا حضور داشتند. بنیان‌گذاران اصلی فیدیک سه کشور بلژیک، فرانسه و سوئیس بودند، اما متعاقباً تعدادی از کشورهای اروپایی دیگر که در جلسه اولیه شرکت کرده بودند به آن‌ها پیوستند. با این حال می‌توان گفت که فیدیک در اواخر دهه ۱۹۵۰ به یک سازمان بین‌المللی واقعی تبدیل شد، زمانی که استرالیا، کانادا، آفریقای جنوبی و ایالات متحده به آن پیوستند و این سازمان را از وضعیت یک «باشگاه صرفاً اروپایی»

۱- برگردان انگلیسی نام این سازمان عبارت است از: The International Federation of Consulting Engineers

۲- سه کشور اصلی بنیان‌گذار فیدیک بلژیک، فرانسه و سوئیس می‌باشند. مقر اصلی فیدیک در مرکز تجارت جهانی در ژنو سوئیس قرار دارد.

3 - Ghent, Belgium.

خارج کردند. در حال حاضر ۱۰۵ کشور دارای انجمن‌های عضو در فیدیک هستند. جامعه مهندسان مشاور ایران نیز به عنوان عضو حقوقی از ایران به عضویت فیدیک در آمده است.[1]

اهداف کلی فیدیک در ماده ۲ اساسنامه این سازمان به شرح زیر آمده است:

۱. نمایندگی صنعت مهندسی مشاور در سطح جهانی.
۲. ارتقای وجهه مهندسین مشاور.
۳. مرجعیت در مسائل مربوط به فعالیت های تجاری.
۴. ترویج و توسعه پایدار صنعت مهندسی مشاور در سطح جهانی.
۵. ارتقای کیفیت.
۶. ترویج انطباق با منشور اخلاقی و یکپارچگی تجاری.
۷. ترویج تعهد به توسعه پایدار.

فیدیک شامل انواع مختلفی از اعضا است. یکی از دسته‌بندی‌های مهم، عضوهای انجمن مهندسی می‌باشند که در این رابطه هر کشور فقط می‌تواند یک عضو داشته باشد. انجمن‌های عضو می‌بایستی سازمان مهندسی اصلی در کشور مربوطه باشد.

۲- کمیته قراردادهای فیدیک

یکی از بخش‌های اصلی فیدیک، کمیته قراردادهای فیدیک است که وظایف زیر را بر عهده دارد:

۱. توصیه به کمیته اجرایی برای تهیه و بروزرسانی شرایط قرارداد و اسناد مربوطه.
۲. کمک به دبیرخانه برای ایجاد گروه‌های کاری لازم و نظارت بر کار آن‌ها و انجام بررسی نهایی اسناد تهیه شده برای ارائه به کمیته اجرایی.
۳. کمک به دبیرخانه در رسیدگی به پرسش‌های مربوط به تفسیر اسناد قراردادی.
۴. برقراری ارتباط با سازمان‌های علاقمند به قراردادهای فیدیک.
۵. پیشنهاد موضوعات و سخنرانان مناسب برای سمینارها و کارگاه‌های آموزشی.

1 –https://fidic.org/membership/membership_associations.

در این بین ۵ گروه کاری تخصصی وجود دارد که عبارتند از: گروه کاری قراردادهـای طراحـی، ساخت و اجرا[1]؛ گروه کاری قراردادهای خدمات مشاوره[2]؛ گـروه کـاری رویـه تـدارکات[3]؛ گـروه کاری قراردادهای فرعی[4] و گروه کاری بروزرسانی‌ها.

۳- گستره استفاده از قراردادهای فیدیک

فرم‌های قراردادی فیدیک در دست‌یابی به پذیرش جهانی و استفاده در پروژه‌های بـین‌المللـی، موفقیت چشم‌گیری داشته‌اند. در این خصوص بایـد گفـت در خاورمیانـه از فـرم‌هـای فیـدیک استفاده گسترده‌ای به عمل آمده و چندین کشور شـرایط فیـدیک را بـه عنـوان الگـویی بـرای قراردادهای مربوط به کارهای عمومی خود پذیرفتـه‌انـد. در ایـران نیـز در پـروژه‌هـایی کـه بـا مشارکت و فاینانس شرکت‌های خارجی و یا بانک‌های بین‌المللی انجام مـی‌شـود، از فـرم‌هـای فیدیک استفاده می‌شود. به همین دلیل احاطه و تسلط نسبت به این فرم‌های قراردادی، عـلاوه بر این که موجب رشد و توسعه دانش حقوق ساخت در کشور می‌شود، برای تربیت کارشناسان مسلط به قراردادهای فیدیک نیز بسیار ضروری است.

در کشورهای جنوب شرق آسیا و اروپای شرقی و کشورهای بلوک شوروی سابق نیز فیدیک به تأمین کمبود اسناد قراردادی در ساخت و ساز کمک می‌کند.

فیدیک همچنین به طور گسترده در آفریقا و بـه ویـژه در کشـورهایی دارای سیسـتم حقـوقی کامن لا استفاده می شود. با این حال، در کشورهایی که دارای قراردادهـای اسـتاندارد داخلـی توسعه یافته هستند، مانند ایالات متحده، بریتانیا، استرالیا، مالزی و آلمان، به کارگیری فیدیک بسیار محدود بوده است، اگرچه این فرم‌ها در پروژه‌های بین‌المللی که پیمانکاران و مشاورانی از این کشورها فعال هستند مورد استفاده قرار می‌گیرد.[5]

1 - Design Build Operate.
2- Consultancy Agreements.
3 - Procurement Procedure.
4 - Subcontracts.
5 - FIDIC CONTRACTS: LAW AND PRACTICE, Ellis Baker, Ben Mellors, Scott Chalmers and Anthony Lavers, Informa Law, 2009, P 14.

۴- قراردادهای فیدیک

هسته اصلی قراردادهای فیدیک، شرایط عمومی است کـه تنهـا یکـی از ارکـان و بخـش‌هـای قرارداد است. هدف اصلی طراحان فرم‌های قراردادی فیدیک، تنظیم قراردادهـایی متعـادل، بـا تقسیم عادلانه ریسک، حقوق و تعهدات بین کارفرما و پیمانکار بوده است. از ویژگـی‌هـای بـارز قراردادهای فیدیک، انعطاف‌پذیری و تناسب برای طیف گسترده‌ای از انواع پروژه‌ها می‌توان نـام برد. تمامی این امور باعث شده است که این فرم‌ها مقبولیت جهانی یابند.

فیدیک اولین مجموعه از قراردادهای خویش که به مجموعه رنگین کمانی معروف شدند[۱] را در سال ۱۹۹۹ منتشر کرد؛ این مجموعه شامل فرم‌های قراردادی زیر بود:

۱. شرایط قراردادی برای ساخت (کتاب قرمز)[۲]؛
۲. شرایط قراردادی برای تأسیسات و طراحی-ساخت (کتاب زرد)[۳]؛
۳. شرایط قراردادی برای مهندسی، تأمین و ساخت/پروژه‌هـای کلیـد در دسـت (کتـاب نقره‌ای)[۴].

در ادامه این بخش به شرحی پیرامون سه فرم مهم فیدیک می‌پردازیم: کتاب قرمز؛ کتـاب زرد و کتاب نقره‌ای.

۵- کتاب قرمز فیدیک

نخستین ویرایش کتاب قرمز فیدیک در سال ۱۹۹۹ ارائه شد. منشأ کتاب قرمز سال ۱۹۹۹ بـه سال ۱۹۵۷ بازمی‌گردد، زمانی که اولین نسخه آن بر اساس فـرم "ACE" (انجمـن مهندسـان مشاور)[۵] بریتانیا معرفی شد. فرم ACE خود نسخه‌ای بین‌المللی از نسخه چهارم فـرم مؤسسـه مهندسان عمران بریتانیا "ICE"[۶] بود که در آن زمان به عنوان اصلی‌تـرین قـرارداد مهندسـی داخلی در بریتانیا مورد استفاده قرار می‌گرفت. از سوی دیگر برخی از ویژگی‌های مهم هـر سـه

۱- دلیل این نام‌گذاری رنگ جلد هر فرم قراردادی بود.

2 - Conditions of Contract for Construction (Red Book).
3 - Conditions of Contract for Plant and Design-Build (Yellow Book).
4 - Conditions of Contract for EPC/Turnkey Projects (Silver Book).
5 - Association of Consulting Engineers.
6 - Institution of Civil Engineers.

کتاب قرمز، زرد و نقره‌ای فیدیک به حقوق عرفی باز می‌گردد؛ برای نمونه عباراتی مانند «تناسب برای هدف»[1] و «خسارت تبعی»[2] اصطلاحاتی هستند که از حقوق عرفی گرفته شده و در هر سه کتاب مورد استفاده قرار گرفته‌اند. بر اساس یادداشتی که در ابتدای نسخه‌های ۱۹۹۹ و ۲۰۱۷ وجود دارد، نسخه‌های منتشر شده به زبان انگلیسی، رسمی و معتبر می‌باشند.

کتاب قرمز از زمان معرفی خود در سال ۱۹۵۷ تغییرات متعددی را پشت سر گذاشت. سال ۱۹۹۹ نقطه عطفی برای فیدیک بود، چرا که سه فرم اصلی قراردادهای فیدیک که مجموعه "رنگین‌کمان"[3] را تشکیل می‌دادند به‌طور هم‌زمان منتشر شدند. هر یک از قراردادهای سال ۱۹۹۹ دارای قالب ساده‌شده‌ای با ۲۰ ماده بودند و بسیاری از موضوعات مشابه در قالب موادی با شماره‌گذاری یکسان مورد بررسی قرار گرفتند. این ویژگی‌ها که در همه آن‌ها مشترک بود، باعث شد که این نسخه‌ها به عنوان "نسخه اول" شناخته شوند: نسخه‌هایی که نمایانگر یک مجموعه کاملاً بازنگری‌شده از قراردادها بودند.

کتاب قرمز فیدیک یکی از شناخته‌شده‌ترین فرم‌های قراردادی ارائه‌شده توسط فیدیک می‌باشد. این کتاب بر اساس روش سنتی طراحی، مناقصه و ساخت[4] تدوین شده و مبلغ اولیه قرارداد، بر اساس مقادیر تخمینی است و پیمانکار برای مقادیر واقعی کاری که انجام داده است دستمزد می گیرد.[5] این کتاب معمولاً برای پروژه‌هایی که طراحی و مشخصات فنی پروژه

---

1 - Fitness for purpose.

در کتاب‌های فیدیک، مفهوم تناسب برای هدف به این معناست که طراحی و مهندسی، کالا یا خدمات ارائه‌شده توسط پیمانکار باید به گونه‌ای باشد که هدف موردنظر کارفرما را برآورده کند. این مفهوم به‌ویژه در کتاب‌های زرد و نقره‌ای تأکید شده است، چرا که مسئولیت طراحی، اجرا و بهره‌برداری بر عهده پیمانکار است.

2 - Consequential loss.

خسارت تبعی به زیان‌هایی گفته می‌شود که به‌طور مستقیم از نقض قرارداد یا کوتاهی در اجرای تعهدات ناشی نمی‌شوند، بلکه به شکل غیرمستقیم و به دنبال خسارت اولیه رخ می‌دهند. این نوع خسارت‌ها معمولاً شامل مواردی مانند زیان‌های اقتصادی، کاهش سود، از دست رفتن فرصت‌های تجاری، یا آسیب به اعتبار طرفین است.

۳- کتاب قرمز، زرد و نقره‌ای.

4 –Design, Bid, Operate (DBO).

مشابه کتاب قرمز فیدیک، فرم همسان نشریه ٤٣١١ سازمان برنامه و بودجه است. برای مطالعه در خصوص این فرم به کتاب «شرایط عمومی پیمان در نظام حقوق ایران» تحقیق نگارنده مراجعه کنید.

5 - FIDIC-A Guide for Practitioners, Axel-Volkmar Jaeger l Go¨tz-Sebastian Ho¨k, Springer, 2010, P 125.

به‌طور کامل توسط کارفرما یا مشاور او انجام شده باشد، مورد استفاده قرار می‌گیرد. از سوی دیگر پیمانکار مسئولیت اجرای پروژه را بر اساس اسناد و مشخصات فنی ارائه‌شده توسط کارفرما بر عهده دارد. لازم به ذکر است هر چند در این کتاب، کارفرما مسئولیت طراحی و مهندسی را برعهده دارد، ولی این بدین مفهوم نیست که تمامی ریسک بخش طراحی بر عهده کارفرما باشد، بلکه در بخش‌هایی که بر اساس قرارداد، پیمانکار مسئولیت قسمت‌هایی از طراحی را بر عهده دارد، عیوب و نواقص این بخش‌ها بر عهده پیمانکار قرار می‌گیرد.[۱]

۶- کتاب زرد فیدیک

کتاب زرد فیدیک، یکی دیگر از کتاب‌های قدیمی فیدیک می‌باشد. ریشهٔ این کتاب به قراردادهای بخش الکتریکی و مکانیکی کتاب زرد فیدیک باز می‌گردد که اولین بار در سال ۱۹۶۳ منتشر شد. بر اساس کتاب زرد، پیمانکار مسئول تمام یا بیشتر طراحی‌ها بوده و در بخش مربوط به کارهای الکتریکی و مکانیکی، بخش عمده‌ای از طراحی و ساخت تجهیزات خارج از سایت پروژه انجام شده و توسط پیمانکاران تخصصی نصب می‌شود. این فرم استاندارد قراردادی می‌تواند ترکیبی از کارهای عمرانی، مکانیکی، الکتریکی و سایر کارهای ساختمانی را پوشش دهد. ویرایش سال ۲۰۱۷ کتاب زرد فیدیک اصول اساسی تقسیم متوازن ریسک را حفظ کرده، اما با در نظر گرفتن تجربیات ۱۸ سال گذشته، تغییرات و بهبودهایی را ارائه داده است. برخی از این تغییرات عبارتند از:

۱. شفافیت بیشتر در الزامات مربوط به اعلامیه‌ها و ارتباطات.
۲. تفکیک دقیق‌تر میان ادعاهای کارفرما و پیمانکار از اختلافات.
۳. ایجاد مکانیسم‌هایی برای جلوگیری از بروز اختلافات.
۴. تعریف جزئیات بیشتر در رابطه با مدیریت کیفیت و کنترل تطابق پیمانکار با تعهدات قراردادی.

۱- برای مطالعه این موضوع به بند ٤,١ کتاب قرمز فیدیک رجوع کنید.